

ESTETICA ARHITECTURII ȘI DESIGNULUI

Note de curs



**UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI**

**FACULTATEA URBANISM ȘI ARHITECTURĂ  
DEPARTAMENTUL ARHITECTURA**

**ESTETICA ARHITECTURII ȘI DESIGNULUI**

**Note de curs**

**Chișinău  
Editura "Tehnica-UTM"  
2019**

**CZU 7.01:111.852(075.8)**

**M 95**

Notele de curs sunt destinate studenților programelor: **0731.1 Arhitectura; 0212.2 Design interior-master**. În lucrare sunt expuse viziunile estetice privind artele frumoase (arhitectură, pictură, sculptură, design) prin prisma estetico-filosofică a cercetătorilor din diferite poziții stilistice și domenii ca designul interior, arhitectura, pictura, grafica, sculptura, artele decorative etc., constatări acceptate de tendințele estetice ale frumosului și urâtului din antichitate, perioada medievală, Epoca Renașterii, baroc, rococo, clasicism, neoclasicism, romantism, impresionism, neoimpresionism, naturalism, simbolism, fovism, dadism, abstracționism până în zilele noastre.

Autor: conf.univ., dr.art. Angela MUNTEANU  
Redactor responsabil: conf.univ., dr. art., Angela MUNTEANU  
Recenzent: conf.univ., dr. arh., Aurelia CARPOV

**DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII**

**Munteanu, Angela.**

Estetica arhitecturii și designului: Note de curs / Angela Munteanu;  
red. resp.: Angela Munteanu; Univ. Tehn. a Moldovei, Fac. Urbanism și  
Arhitectură, Dep. Arhitectura. – Chișinău: Tehnica-UTM, 2019. – 36 p.:  
fig. color.

Bibliogr.: p. 34 (17 tit.). – 30 ex.

ISBN 978-9975-45-604-3.

7.01:111.852(075.8)

M 95

## CUPRINS

|  |    |
|--|----|
| <b>1. Introducere în disciplină</b> .....  | 3  |
| 1.1. Concepte privind noțiunea de frumos în viziunea cercetătorilor.....                   | 3  |
| 1.2. Concepte estetice despre frumos și urât în viziunea cercetătorilor.....               | 3  |
| <b>2. Estetica frumosului în antichitatea greacă</b> .....                                 | 5  |
| 2.1. Specificul gândirii estetice despre frumos în perioada antică.....                    | 5  |
| 2.2. Dezvoltarea și semnificația conceptelor de bază ale esteticii în perioada Antică..... | 6  |
| <b>3. Estetica și simbolismul Frumosului în Evul Mediu</b> .....                           | 9  |
| 3.1. Semnificația estetică a frumosului transmis prin mesajul biblic .....                 | 9  |
| 3.2. Semnificația estetică a frumosului natural și frumosului artistic.....                | 10 |
| <b>4. Estetica Frumosul în epoca Renașterii</b> .....                                      | 13 |
| 4.1. Abordarea gândirii estetice despre frumos în epoca Renașterii.....                    | 13 |
| 4.2. Frumosul sensibil transmis prin pictura laică în epoca Renașterii.....                | 13 |
| <b>5. Estetica Frumosului în epoca Modernă</b> .....                                       | 15 |
| 5.1. Perioada gândirii libere moderne... ..  | 15 |
| 5.2. Artă este forma liberă a expresiei raționalului și sensibilului.....                  | 18 |
| <b>6. Estetica Frumosului în perioada contemporană</b> .....                               | 22 |
| 6.1. Concepte contemporane privind estetica .....  | 22 |
| 6.2. Concepții contemporane privind specificul de kitsch în artă.....                      | 24 |
| <b>Concluzii finale</b> .....  | 26 |
| <b>Dicționar de termeni</b> .....  | 28 |
| <b>Bibliografie</b> .....  | 34 |
| <b>Cuprins</b> .....   | 35 |

Scopul esteticii constă în atingerea perfecțiunii cunoașterii sensibile, aceasta fiind frumusețea, și în evitarea imperfecțiunii cunoașterii sensibile, aceasta fiind urâtenia.

## 1. INTRODUCERE ÎN DISCIPLINĂ

### 1.1. Concepte privind noțiunea de frumos în viziunea cercetătorilor

Frumosul reprezintă acea valoare estetică fundamentală, căreia îi subsumăm tot ceea ce este reușit în artă. Această categorie estetică reprezintă obiectul esteticii, fiind o valoare spre care tinde omul atât în crearea unei opere de artă, dar și în definirea sa ca persoană.

Ca valoare estetică, frumosul este *valoarea obiectului ca obiect*, existând independent de realitate. Acesta nu este obiect general, ci se încadrează în fiecare obiect particular. Așadar, valoarea estetică nu poate fi anticipată, ea se realizează prin actul intuirii, în concordanță cu individualul. Frumosul este dat în forma plăcerii, care depinde de structura obiectului.

Conceptul *frumos* este asociat fie vreunui lucru pe care îl considerăm *prezentabil*, fie vreunei *stări* frumoase. Despre frumos, însă, nu putem spune decât că place (fără a înțelege de ce) și că se împlinește fără vreo relație de scop sau vreo utilitate. În continuare, expunem opiniile unor personalități despre frumos.

- **Gadamer, filosof german**

Frumosul deschide, prin forma sa oarecum ludică, orizontul ontologic, fiind o punte între ideal și real. Vorbind despre forma ludică a frumosului, **Gadamer** amintește în operă sa *Actualitatea frumosului* despre joc ca despre un spațiu pe care orice operă îl lasă pentru ca participantul să-l poate umple. Gadamer identifică acest joc al inteligenței și al imaginației în ceea ce numește Kant *judecată de gust* [1].

Putem spune că *frumosul e ceea ce place*, însă nu putem argumenta despre ce fel de plăcere este vorba mai exact. Ne putem hazarda în presupuziții cum că e vorba de o plăcere senzorială sau că e vorba de o plăcere intelectuală. Un lucru, totuși, rămâne sigur: *plăcerea este dezinteresată*.

- **Hofmann, om de știință elvețian**

Frumosul există nu numai în artă și prin artă, ci și dincolo de aceasta: în societate, în natură, chiar și în comportamentul uman. Frumusețea este cel mai înalt grad de desăvârșire care poate fi atins de om. Nu se poate preciza cu exactitate, însă, ce este frumosul, deoarece frumosul, ca și valoare estetică, este supus schimbării semnificațiilor. Așa cum afirma **Hofmann**, "nu există o regulă obiectivă a gustului, pe baza căreia să putem determina ce este frumos" [2], deoarece judecata estetică își află fundamentarea în sensibilitatea subiectului.

### 1.2. Concepte estetice despre frumos și urât în viziunea cercetătorilor

- **Al. Dima, critic și istoric literar român, membru corespondent al Academiei Române.** Frumosul, ca și valoare estetică, este, după părerea lui Al. Dima, *ceva pentru cineva*. Dacă am considera, însă, faptul că arta se referă la *emoții*, la *trăiri*, la *exteriorizări*, atunci a explica aceste lucruri, a le interpreta și a le verifica înseamnă să ne îndepărtăm de sensul ei.

*Dar nu putem concepe Frumosul fără Urât*, deoarece frumusețea și urâtul sunt *concepte*

*care se implică unul pe celălalt.* Deși urâtul este pus în opoziție cu frumosul, nu am ști ce este frumosul dacă nu l-am raporta la urât. Chiar dacă estetica folosește *frumos* și *urât* ca termeni ce se aplică diferitelor reprezentări, aceasta se face doar în cazul civilizației Occidentului. În cazul unor populații primitive, de exemplu, imaginea unei persoane în a cărei piele sunt introduse mii de ace poate părea frumoasă, însă nu va părea astfel și în cazul unui occidental. Așa cum afirmă și Umberto Eco, *Frumosul și Urâtul* țin de perioade diferite și de culturi diferite, dar și în funcție de perioada istorică (fig.1 a, b; 2).



**Figura 1. a) Sandro Botticelli. Nașterea lui Venus**

**b) Francisco de Goya. Urâtul**



**Figura 2. Francisco de Goya. Urâtul. Soborul vrăjitoarelor, 1809**

Umberto Eco, *Frumosul și Urâtul*, Judecata estetică „Pentru artă nimic nu-i urât, nimic nu-i impur. Cele mai respingătoare obiecte din natură sunt pentru artă admirabile motive de inspirație”. Este meritul enormei sensibilități a marilor artiști, excelenți cunoscători ai sufletului uman, acela de a înțelege cu mult înaintea esteticienilor „dreptul” și legitimitatea estetică a urâtului în efortul lor de a sonda și a scoate la lumină aspecte mai profunde și mai dramatice ale realității. Cufundându-se în zona întunecată și inconștientă a psihismului bazal, ei au descoperit o complexitate a Urâtului mai bogată decât se credea, reușind să transfigureze artistic și să dea formă unei vaste imagerii a Urâtului – diformității, vulgarității, grotescului, nerușinatului, criminalului, vrăjitorescului, diabolicului, mârșavului, monstruosului, macabruului etc.

## BIBLIOGRAFIE

1. G. Gadamer. *Actualitatea frumosului*. Iași: Editura Polirom, 2000, p.96.
2. W. Hofmann. *Fundamentele artei moderne*. Vol. 1. București: Editura Meridiane, 1997, p.43.
3. Al. Dima. *Domeniul esteticii*. Iași: Editura Universității Al.I.Cuza, 1998, p.15.
4. L. Robin. *Platon*. Editura Teora, 1996, p.99.
5. K. Gilbert, H.Kuhn. *Istoria esteticii*. București: Editura Meridiane, 1972, p.64.
6. Gh.Achiței. *Prelegeri de estetică: frumosul și valoarea estetică*. București: Editura Didactică, 1968, p.11.
7. Augustin Ioan. *Arhitectura în Biblie și în Sfinții Părinți*. Editura Pro Universitaria, România, 2013, p.170.
8. U.Eco. *Arta și frumosul în estetica modernă*. București: Editura Meridiane, 1999, p.112.
9. B. Croce. *Estetica*. Iași: Editura Moldova, 1996, p.16.
10. L. Ferry. *Homo Aestheticus*. București: Editura Meridiane, 1997, p.168.
11. L. Grünberg. *Prelegeri de estetică*. București: Editura Didactică și pedagogică, 1967, p.7.
12. R. Munteanu. *Iluminismul*. București: Editura Albatros, 1962, p.337.
13. E. Burke. *Despre sublim și frumos*. București: Editura Meridiane, 1981, p.157.
14. W. Tatarkiewicz. *Istoria esteticii*. Vol.3. București: Editura Meridiane, 1978, p.30.
15. Th. Adorno. *Teoria estetică*. Pitești: Editura Paralela 45, 2005, p.386.
16. D.Townsend. *Introducere în estetică*. București: Editura All Educațional, 2000.
17. D.Townsend. *Introducere în estetică*. București: Editura All Educațional, 2000, p.17.